

Belma Polić, Emina Horić, Nihada Topovčić

ANALIZA JEZIKA CHRISTIANA SCHMIDTA

Sažetak

Kao što i sam naslov ovog članka sugerira, rad se bavi analizom jezika visokog predstavnika u BiH, Christiana Schmidta. Pokušava se dati odgovor na pitanje da li je jezik, koji koristi Christian Schmidt, kompleksan i apstraktan. Kako bi se dao odgovor na navedeno pitanje analiziran je intervju visokog predstavnika objavljen u maju 2022. godine za njemačku tv kuću Deutsche Welle, a ciljevi koji su postavljeni su sljedeći:

- 1. Utvrditi jezičku razinu Schmidtovog vokabulara, koristeći se standardima Zajedničkog evropskog referentnog okvira za strane jezike;*
- 2. Utvrditi kompleksnost sintakse koju koristi visoki predstavnik;*
- 3. Ekscerpirati sve čvrste strukture s posebnim okusom na one s prenesenim značenjem;*
- 4. Ekscerpirati sve riječi stranog porijekla;*
- 5. Analizirati retoričke figure koje koristi visoki predstavnik.*

***Ključne riječi:** Zajednički evropski referentni okvir za jezike, sintaksa, čvrste strukture, idiomi, riječi stranog porijekla.*

UVOD

Christian Schmidt je od 1. augusta 2021. godine izabran za visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini ispred Međunarodne zajednice. Odrastao je u siromašnoj porodici u Njemačkoj, tačnije u Bavarskoj. Završio je pravni fakultet, a bio je član Kršćansko-demokratske unije (CDU). Njegova politička karijera se do kraja osamdesetih vezala isključivo za bavarsko područje. Devedesetih ulazi u *Bundestag* (Njemački parlament), gdje se njegov mandat vezivao za njemačku vanjsku i sigurnosnu politiku.

Kao njemački političar i neko ko je bio zadužen za vanjsku politiku, interesirao se i bavio ratom u bivšoj Jugoslaviji. Važi za prijatelja Hrvatske, s obzirom da je dao veliki doprinos izgradnji suverene Hrvatske i promociji njenih vanjskopolitičkih interesa, što je rezultiralo hrvatskim predsjedničkim odličjem 2020. godine „*Red Ante Starčevića*“. Navedene činjenice su podstakle razne kontraverze u Bosni i Hercegovini među Bošnjacima, ali i Srbima.

Svakako je Christian Schmidt itekako interesantna ličnost u Bosni i Hercegovini- neko ko je konstantno u medijima zbog svojih izjava i odluka ili zbog vladajućih političara koji ga redovno kritiziraju do naroda koji zbog njegovih najava je u više navrata 2022. izlazio na ulice, protestirajući, dok on tvrdi da je pogrešno shvaćen ili da nije mislio ono što mu se prigovara.

Sve gore navedeno nas je podstaklo da s lingvističkog aspekta tretiramo jezik Christiana Schmidta, kako bismo dali odgovor na pitanje: Da li je jezik Christiana Schmidta, zaista, kompleksan i apstraktan?

Korpus

Za analizu jezika visokog predstavnika Christiana Schmidta odabrali smo intervju, koji je s njim uradila njemačka televizijska kuća *Deutsche Welle* i objavila ga na svom YouTube kanalu 19. maja 2022. godine (https://www.youtube.com/watch?v=I_h5XYsDmfo, preuzeto 11.10. 2022. godine).

Intervju je detaljno pregledan u više navrata i s obzirom da je determinirano više zanimljivih lingvističkih aspekata, sama analiza se, upravo, orijentisala prema najfrekventnijim i najupečatljivijim među njima, što nas je opredijelilo da definiramo sljedeće ciljeve:

1. Utvrditi jezičku razinu Schmidtovog vokabulara, koristeći se standardima Zajedničkog evropskog referentnog okvira za strane jezike;
2. Utvrditi kompleksnost sintakse koju koristi visoki predstavnik;
3. Ekscerpirati sve čvrste strukture s posebnim fokusom na one s prenesenim značenjem;
4. Ekscerpirati sve riječi stranog porijekla;
5. Analizirati retoričke figure koje koristi visoki predstavnik.

Jezička razina

Jezička razina se detektuje na osnovu parametara koji su sastavni do Zajedničkog evropskog referentnog okvira za jezike (<https://www.uni-hamburg.de/allgemeinsprachen/ueberuns/up-ger-u-kurzinfo.pdf>, preuzeto 10. 10. 2022. godine) koji jezičke nivoe grupiše u tri nivoa: A, B i C.

A nivo ili početni nivo podrazumijeva sljedeće: polaznik počinje shvatati sistem vremena, sposoban je da govori o sebi i svojoj prošlosti, te je sposoban da pismeno prenese osnovne informacije. Iako još uvijek ne razumije dovoljno da bi održao komunikaciju, polaznik jednostavnim izrazima može opisati sebe, svoju porodicu, uvjete života i slično.

B nivo ili razvojni nivo podrazumijeva da polaznik vrlo dobro komunicira na stranom jeziku i vodi zadovoljavajuću konverzaciju s izvornim govornikom. Nema većih problema u razumijevanju. Može razumjeti većinu TV vijesti i većinu filmova na standardnom jeziku. Polaznik može sudjelovati u diskusijama o poznatim temama i iznositi svoja mišljenja. Pismeni jezik počinje ličiti pismenom jeziku izvornog govornika.

C nivo ili vrsni nivo podrazumijeva sljedeće: polaznik uspješno može sudjelovati u diskusijama na razne teme te koristiti idiome i kolokvijalizme. Jezik se koristi tečno, adekvatno i precizno, a na razini izvornog govornika.

Visoki predstavnik u intervjuu, koji je obavljen na njemačkom jeziku, koristio je ca. 1200 riječi. Od 1200 riječi, njih samo osam (0, 67%) pripadaju C nivou ili vrsnom nivou, a to su riječi: *überschwappen*, *Krisenherd*, *zumal*, *Geschiebe*, *erwirtschaften*, *aufetw.* *aufbauen*, *Belagerungsbedingungen*, *(zahlenmäßig) hochfahren*. Možemo zaključiti da vokabular koji koristi visoki predstavnik pripada početnom i razvojnem nivou, što olakšava razumijevanje njegovih poruka.

Unutar navedene analiza vokabulara detektirano je i ponavljanje određenih riječi- radi se o imenicama i pridjevima, kao npr. *brutal* (dva puta), *Potential* (dva puta), *spät* (tri puta), *Vertrauen* (dva puta), a svaki put s ciljem naglašavanja određenog stajališta u datom kontekstu.

Sintaksa

Analizirajući sintaksu Christiana Schmidta vodili smo se podjelom njemačke rečenice na prostu i kompleksnu rečenicu (usp. Sapp, 2019: 70-93). Vodili smo računa i o tom koliko je zavisnih struktura sadržano unutar kompleksne rečenice.

Od 86 ekscerpiranih i analiziranih rečenica njih 35 su proste rečenice, dok su ostatak kompleksne rečenice, od čega 46 rečenica ima strukturu “*glavna rečenica + 1 zavisna rečenica*”.

Kompleksne rečenice koje su sastavljene od glavne i zavisne rečenice broje preko 50% struktura koje koriti Christian Schmidt. Radi se o, u većini slučajeva, atributskim rečenicama koje detaljnije pojašnjavaju neku od imenica, dok su najbrojnija struktura objekatske rečenice koje su dopuna glagolu glavne rečenice koji zahtijeva akuzativ, kao npr. *sagen, glauben, erfahren, denken, sei festzustellen, empfehlen, bedauern*, te koristi vrlo frekventan subjunktor *dass*. Za zavisne strukture koje su dopuna glagolu u glavnoj rečenici, koji zahtijeva objekat s obligatornom prepozicijom, visoki predstavnik, također, vrši poveznicu najfrekventnijim subordiniranim veznikom *dass*, a glagoli koji se pojavljuju u glavnoj rečenici pripadaju skupini vrlo frekventnih glagola, npr. *sich freuen*.

Tabelarni prikaz daje detaljan uvid u navedenu analizu:

Prosta rečenica	Kompleksna rečenica							
35	51							
	Glavna rečenica + 1 zavisna					Glavna rečenica + 2 zavisne		Glavna rečenica + 3 zavisne
	Kond.	AO	Atr.	PO	Final.	Sub+AO	Atr+AO	Temp+Atr+AO
	1	26	15	3	1	2	2	1
35 (41%)	46 (53%)					4 (4,7%)		1 (1,3%)
Ukupno: 86								

Čvrste strukture

Pod sintagmom “*čvrste strukture*” podrazumijevamo u ovom radu sve one strukture koje se mogu tretirati kao dekomponirani predikati i frazemi.

Dekomponirani predikat Katnić-Bakaršić (2007:250) definiraju kao “predikat koji se sastoji od jedne glagolske kopule ili semikopulativnog glagola i glagolske imenice u zavisnom padežu, a po pravilu je sinonimišan prostom glagolskom predikatu i komutabilan s njim”. Dok su frazemi prema Fleischeru (1997: 29) izrazi koji imaju sljedeće odlike: idiomatičnost, semantičko-sintaksičku stabilnosti i leksikaliziranje i reproduciranje.

Iako je povezanost između jezika i politike zapanjujuća, zbog toga što se upravo jezikom može doći do političkog odnosno jezičkog djelovanja, idiomi nisu baš česta pojava u političkom govoru (usp. Elpass, 2007: 285).

Analizirajući jezik visokog predstavnika u BiH uočili smo da se pojavljuju tek dva dekomponirana predikata (*Schlüsse ziehen* i *Mechanismen verabschieden*), dok je šest frazema (*etw.geht/wird schon schief gehen, sich zum Guten ändern/wenden, mit den Füßen abstimmen, im Hinblick auf, Gott sei Dank!, auf den Plan gerufen werden*). Svi čvrsti izrazi ne posjeduju visok stepen idiomatičnosti, te možemo zaključiti da Christian Schmidt ne pribjegava često izrazima koji imaju preneseno značenje, kako bi njegove poruke ostale jasne i nedvosmislene.

Riječi stranog porijekla

Analizirajući kojoj jezičkoj razini pripada vokabular kojim se koristi Christian Schmidt, sintaksu, kao i čvrste izraze koji se pojavljuju u jeziku visokog predstavnika uočeno je i korištenje stranih riječi.

Radi se o anglicizmima, kao npr. *They are back again!*, gdje visoki predstavnik izgovara cijelu jednu prostu rečenicu na engleskom, ali je odmah nakon što ju je izgovorio prevodi i na njemački jezik. Od anglicizama koristi i općepoznatu sintagmu *fake news*, te *bargain* u kontekstu pregovaranja. Filipović (1990: 17) pojam *anglicizam* definira kao „svaku riječ preuzetu iz engleskog jezika koja označava neki predmet, ideju ili pojam kao sastavne dijelove engleske civilizacije; ona ne mora biti engleskog porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskog jezika i integrirana u engleski vokabular“. Pored anglicizama koristi i čvrsti izraz porijeklom iz latinskog jezika *per se* sa značenjem “samo po sebi”, također općeprihvaćeni izraz.

Uzme li se statistička analiza stranih riječi koje Schmidt koristi, može se konstatirati da rabi vrlo mali broj stranih riječi, svega jednu rečenicu na engleskom koju odmah i prevodi, te dva anglicizma i jedan latinski izraz.

Retoričke figure

Retoričke figure su stilistički „*elementi*“ kojima političari obogaćuju svoju političku komunikaciju. One omogućavaju političarima da djeluju iskrenije, ali i interesantnije. Retoričke figure u političkom diskursu drže motivaciju i pažnju publike, ali omogućavaju i svojevrsnu manipulaciju.

Visoki predstavnik u analiziranom intervjuu najčešće koristi anaforu, retoričko pitanje, antiklimaks, metaforu, te aliteraciju (usp. Sowinski, 1991: 329-336).

Anafora je jedna od najfrekventnijih stilističkih figura, koja predstavljanje ponavljanje jedne te iste riječi na početku rečenice ili nekog stiha. Visoki predstavnik najčešće pribjegava navedenoj retoričkoj figuri, posebno kada želi nešto naglasiti, npr: *...ich sehe aber ein **Potential** für Destruktion. Ein **Potential** über Fake News und andere Dinge...; ...um die **Region** kümmert. Diese **Region** wird die entscheidenden Redionen...; ...**brutale** Kriege. **Brutale** Auseinandersetzungen; Wir **müssen** stabilisieren, das heißt, wir **müssen**...*

Retoričko pitanje je stilska figura koja podrazumijeva pitanje na koje ne očekujemo odgovor. Visoki predstavnik navedenu stilsku figuru upravo koristi za činjenice koje se ne mogu dovoditi u pitanje, koje nisu upitne (ulazak BiH u EU, činjenicu da je Njemačka nekada bila podijeljena zemlja i sl), npr. *Kann dieses Land in die EU?; Was heißt schief gehen?; Aus welchem Land kommen wir aus Deutschland?*

Analizom jezika visokog predstavnika uočeno je da koristi gradaciju, klimaks i antiklimaks-retoričke figure koje se vežu za uzlaznu i silaznu gradaciju. Visoki predstavnik koristi antiklimaks kada spominje Međunarodnu zajednicu, a nakon toga EU, npr. *Sie vertrauen stark auf die Internationale Gemeinschaft, auf Europa*, a klimaks kada unutar jedne rečenice prvo spominje Vladu SR Njemačke, a nakon toga Bundestag koji je ključna institucija u Njemačkoj, s obzirom da se u Bundestagu usvajaju ili ne usvajaju prijedlozi Vlade: *....deutsche Bundesregierung und dann der deutsche Bundestag*.

Metafora je retorička figura koja podrazumijeva korištenje određenih riječi/izraza s prenesenim značenjem. Schmidt vrlo rijetko rabi navedenu retoričku figuru, npr. *Krisenherde erzuegen, mit den Füßen abstimmen*.

Ponavljjanje suglasnika u više riječi unutar nekog stiha ili rečenice jeste retorička figura „aliteracija“. Koristi se kako bi se naglasilo emocionalno stanje onog ko govori, neki zvukovni ugođaj ili pak ritam, te glasovni efekti. Kod visokog predstavnika ova figura se ponekad javlja s ciljem naglašavanja ili podvlačenja nečeg što on smatra važnim, npr: *Kalter Krieg im Kommunismus;...würde Dieses, dann, auch die Anerkennung...*

ZAKLJUČAK

S obzirom da je visoki predstavnik Christian Schmidt itekako intrigantna ličnost u Bosni i Hercegovini, te ga političari i mediji često tumače na različite načine, to nas je podstaklo da analiziramo jezik visokog predstavnika s jednim jedinim ciljem, a to je da pokušamo odgovoriti na pitanje da li je jezik Schmidta kompleksan, apstraktan, dvosmislen.

U te svrhe detaljno smo analizirali njegov intervju iz 2022.godine koji je dao njemačkoj tv. kući *Deutsche Welle*. Utvrdili smo da njegov vokabular možemo svrstati u početni i razvojni njemački prema ZEROJ-u, te se kao takav nikako ne može tumačiti kao apstraktan, „težak“ ili kompleksan. Struktura rečenice koju koristi visoki predstavnik je u preko 50% slučajeva prosta ili je kompleksna rečenica koja kao dopunu ima atributsku ili objekatsku rečenicu, što je ponovno vrlo jednostavna sintaksa. Kada govorimo o čvrstim izrazima, s posebnim fokusom na

one izraze koji imaju preneseno značenje, pa samim tim otvaraju mogućnosti za više tumačenja ili za pogrešna tumačenja, takvih izraza je vrlo malo, te niti taj dio analize jezika visokog predstavnika ne ostavlja prostor za pogrešna tumačenja ili recipiranja onoga o čemu govori. I, na kraju, vrlo malo koristi strane riječi, svega tri puta, a i kada je to slučaj, onda se radi o općepoznatim riječima/sintagmama kao što je *fake news*.

Ukoliko sumiramo rezultate analize korištenih retoričkih figura, možemo konstatovati da visoki predstavnik pribjegava korištenju onih retoričkih figura koje podvlače, naglašavaju i poentiraju ponavljanjem (anafora), gradiranjem (antiklimaks, klimaks), te retoričkim pitanjima, dok vrlo rijetko koristi retoričke figure, kao npr. metaforu, koje otvaraju prostor za dvosmislenosti.

Zaključno možemo reći da je jezik Christiana Schmidta jednostavan i nedvosmislen.

Literatura:

1. Elspass, Stephan (2007): *Phrasemes in political speech*. U: Burger, Harald / Dobrovol'skij, Dmitrij / Kühn, Peter / Norrick, Neal R. (Hrsg.): *Phraseologie. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. 1. Halbband*. Berlin; New York, 284–292.
2. Filipović, Rudolf (1990): *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvojsnačenje*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Fleischer, Wolfgang (1997): *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen.
4. Katnić-Bakaršić, Marina (2007): *Stilistika. Drugo, dopunjeno i izmijenjeno izdanje*. Sarajevo: Naučna i univerzitetska knjiga.
5. Sapp, Christopher (2019): *Einführung in die deutsche Linguistik*. University of Mississippi.
6. Sowinski, Bernhard (1991): *Deutsche Stilistik. Beobachtungen zur Sprachverwendung und Sprachgestaltung im Deutschen*. Frankfurt: Fischer Taschenbuch Verlag.
7. https://www.youtube.com/watch?v=I_h5XYsDmfo, preuzeto 11. 10. 2022. godine
8. <https://www.uni-hamburg.de/allgemeinsprachen/ueber-uns/up-ger-u-kurzinfo.pdf>, preuzeto 10. 10. 2022. godine

CHRISTIAN SCHMIDT'S LANGUAGE ANALYSIS

Abstract

As the title of this article suggests, the paper deals with the analysis of the language of the high representative in Bosnia and Herzegovina, Christian Schmidt. An attempt is made to answer the question whether the language used by Christian Schmidt is complex and abstract. In order to answer the question above, an interview of the high representative published in May 2022 for the German TV company Deutsche Welle was analyzed, and the goals that were set are as follows:

- 1. Determine the language level of Schmidt's vocabulary, using the standards of the Common European Framework of Reference for Foreign Languages;*
- 2. Determine the complexity of the syntax used by the high representative;*
- 3. Excerpt all solid structures with special focus on those with conveyed meaning;*
- 4. Excerpt all words of foreign origin;*
- 5. Analyze rhetorical figures.*

Keywords: *Common European Framework of Reference for Languages, syntax, solid structures, idioms, words of foreign origin.*